

'Een
belangrijk en
heel erg goed boek.'
THE GUARDIAN

KINNTU

Jennifer
Nansubuga
Makumbi

Roman

Cossee

Lees nu het eerste hoofdstuk gratis.

Omvang: 480 blz. | Prijs paperback: €24,99 | Prijs e-book: €9,99

Bezoek (online) je favoriete boekhandel of ga naar <https://www.cosseewebshop.com/>

‘Een grote roman die in een specifieke plaats en cultuur is ontstaan maar een wereldwijde aantrekkingskracht heeft.’ – *de Volkskrant*

Kintu Kidda, een machtige Oegandese stamhouder, gaat in 1750 op reis om trouw te zweren aan de nieuwe koning. Het noodlot slaat echter toe als hij zijn ongehoorzame adoptiezoon een te harde klap verkoopt, waaraan die overlijdt. Wanneer de biologische vader hierachter komt ontketent hij een vloek die Kintu’s clan nog lang zal blijven achtervolgen.

In dit meeslepende epos over een stam en zijn turbulente geschiedenis verweeft Jennifer Nansubuga Makumbi de levens van Kintu’s afstammelingen door de jaren heen, van vóór het koloniale tijdperk tot in de 21ste eeuw. Zij hebben één ding gemeen: de strijd om los te breken van hun gedeelde verleden. *Kintu* is door een mengeling van Oegandese orale verteltradities, volksverhalen, en de oude mythen nu al een klassieker.

‘Met deze meesterlijk uitgevoerde roman doet Jennifer Nansubuga Makumbi voor de Oegandese literatuur wat Chinua Achebe deed voor de Nigeriaanse literatuur.’ – *The Guardian*

Jennifer Nansubuga Makumbi (Kampala, Oeganda) studeerde en doceerde Engelse literatuur in Oeganda, voordat ze in 2001 haar studie voortzette in Manchester, Groot-Brittannië. Met *Kintu* won ze in 2013 het Kwani Manuscript Project en in 2018 de Windham-Campbell Prize. Het wordt bejubeld als dé grote Oegandese roman en ontving al lyrische recensies. Jennifer Nansubuga Makumbi werd verkozen tot een van de interessantste

BAME-schrijvers (*Black, Asian and Minority Ethnic*) in Engeland. Momenteel woont zij in Manchester, waar ze Creative Writing doceert aan de universiteit.

‘*Kintu* bruist van energie en wemelt van de gedenkwaardige personages.’
– *Sunday Times Best Books of the Year*

Ter nagedachtenis aan mijn grootvader, Elieza Mayombwe Makumbi, die volksverhalen vertelde en mij leerde ze te vertellen, en aan mijn vader, Tony Kizito Makumbi, die vond dat ik alleen verhalen uit boeken nodig had en me op mijn achtste al liet kennismaken met Shakespeare. En voor tante Catherine Makumbi-Kulubya, omdat ze mijn vaders droom levend heeft gehouden.

‘Het is mijn intentie het pure Afrika nauwkeurig te beschrijven [...] Mocht het beeld dat oprijst duister zijn, dan dienen we bij het bezien van deze zonen van Noach te trachten ons te verplaatsen in de tijd dat onze arme oudere broer Cham door zijn vader werd vervloekt en ertoe werd veroordeeld zowel Sem als Jafet tot slaaf te zijn; want zoals ze toen waren, lijken ze nu te zijn: een treffend, levend bewijs van de Heilige Schrift.’

John Hanning Speke, 1863

Proloog

Bwaise, Kampala

Maandag 5 januari 2004

Er werd geklopt. De vrouw van Kamu werd wakker en klom over hem heen om open te gaan doen. Ze raapte een *kanga* op van de vloer en sloeg die om haar naakte lichaam. Met de ergernis van een keurig getrouwde vrouw van wie de man thuis is liep ze naar de deur, misprijzend lucht tussen haar tanden door zuigend omdat ze zo vroeg op de ochtend werden gestoord.

De vrouw beschouwde zichzelf als Kamu's echtgenote omdat ze twee jaar eerder bij hem was ingetrokken en hij haar niet één keer had weggestuurd. Elke avond na zijn werk kwam hij thuis, bracht boodschappen mee en at de maaltijd die ze had bereid. Hij rammelde altijd van de honger. Als ze bij haar ouders op bezoek ging, gaf hij haar geld zodat ze niet met lege handen hoefde te gaan. Dat konden veel officiële echtgenotes haar niet nazeggen. Bovendien had ze geen geruchten over een andere vrouw gehoord. Misschien deed Kamu het af en toe met een of ander meisje, maar hij liep er in elk geval niet mee te koop. Het enige wat haar dwarsboomde in haar streven officieel Kamu's echtgenote te worden was dat hij bij haar nog steeds een condoom gebruikte. Omdat zijn zaad buiten haar bereik bleef was ze nog niet diep genoeg in zijn leven geworteld om in toekomstige stormen overeind te blijven. Een kind bood veel meer zekerheid dan met een trouwring en een boterbriefje naar het altaar stiefelen. Maar ze zou haar tijd rustig afwachten: een condoom kon altijd scheuren. Bovendien was seks met een condoom zoiets als op een snoepje zuigen met het papiertje er nog om: op een dag zou Kamu ermee ophouden.

De vrouw ontgrendelde de deur en trok hem open. Ze stapte de ve-

randa op, sloeg haar armen over elkaar en keek streng. Iets lager stonden vier mannen; hun adem maakte wolkjes in de ochtendlucht. Ze groetten haar kortaf en keken langs haar heen als woekeraars die het zat waren en hun geld kwamen halen. Dat temperde de irritatie van de vrouw, en ze bevochtigde haar lippen. De mannen vroegen naar Kamu, dus ze draaide zich om en liep terug naar binnen.

De vrouw en Kamu woonden in een rijtjeshuis met twee kamers in Bwaise, een moeras onder de aars van Kampala. Kampala balanceert op een groot aantal heuvels. Bwaise en andere draslanden vormen natuurlijke overstromingsgebieden aan de voet van de heuvels. Maar doordat mensen zoals Kamu en zijn vrouw naar de stad zijn getrokken, zijn de moerassen sloppenwijken geworden. In de koloniale tijd woonden er ontwikkelde Oegandezen in de overstromingsgebieden, terwijl de Europeanen zich hogerop in de heuvels hadden gevestigd. Toen de Europeanen vertrokken, klommen de ontwikkelde Oegandezen uit de moerassen, schudden de modder van zich af en vertrokken heuvelopwaarts, waarna de moerassen volliepen met ongeschoolde Oegandezen. De ontwikkelde Oegandezen hoog op de heuvels gingen hen net zo neerbuigend behandelen als ze zelf door de Europeanen waren behandeld. Hoe het ook zij, de achterdocht kwam altijd van hoog op de heuvels en viel naar beneden, de moerassen in: alle moerasbewoners waren dieven.

Op weg naar binnen struikelde de vrouw over opgerolde matten die op de grond waren gegleden. Ze pakte ze op en zag tot haar verdriet dat het felle groen, rood en paars waren gaan vlekken, waardoor de complexe patronen die haar moeder erin had geweven verloren waren gegaan. Ondanks de vele tonnen aarde die waren samengepakt om het moeras te bedwingen, ging Bwaise zijn gang alsof de bewoners nog steeds de vissen, kikkers en yams uit prekoloniale tijden waren. In het droge seizoen zweette de aarden vloer in haar huis vocht uit dat alles wat erop lag opvrat. In het regenseizoen droeg de vrouw alles van waarde op haar hoofd. Soms kwam het water zelfs tegelijk uit de lucht en uit de grond, en dan liep het huis onder. Aan haar matten te zien had het die nacht geregend.

Toen ze de verkleurde matten op de smalle bank legde, voelde ze dat er een laagje stof op de elegante witte stoelleuning lag. De schuldi-ge was de glanzende stereoset met de 5-cd-wisselaar van *Sonny* (een nep-Sony, gemaakt in Taiwan), die precies in de hoek paste. Ze wierp er een blik op en zwol van trots. Sinds de *Sonny* was gearriveerd, vlak voor kerst, liet Kamu de muziek tot ergernis van hun burens op het maximale volume door het huis schallen. Dan schudden de dunne muren van het gedreun en dwarrelde er stof naar beneden. Het houten kistje waar een kleine *Panasonic*-tv (eveneens gemaakt in Taiwan) op stond was ook al vochtig. Als het vocht in de tv kwam, zouden de vonken in het rond spatten. Ze overwoog of ze de tv zou verplaatsen, maar er was geen ruimte voor het losse scherm.

De vrouw wurmde zich achter de bank langs en liep terug naar de achterkamer. Kamu lag nog te slapen. Ze schudde hem zachtjes wakker. 'Kamu, Kamu! Er zijn een paar mannen aan de deur die je willen spreken.'

Kamu kwam uit bed. Hij was geïrriteerd, maar de vrouw wist niet hoe ze zich voor de mannen moest verontschuldigen. Hij trok een breed T-shirt aan dat losjes om hem heen hing. Toen hij zich omdraaide, golfdde de Chicago Bulls om zijn schouders. Daarna pakte hij een grijze broek van een spijker in de muur en trok hem aan. De vrouw gaf hem een kom water aan. Hij waste zijn gezicht en spoelde zijn mond. Toen Kamu het huis uit stapte wensten de mannen hem alle vier een goede morgen, maar ze keken hem geen van allen aan.

'Kom maar met ons mee, meneer Kintu. We moeten u een paar vragen stellen,' zei een van de mannen terwijl ze zich al omdraaiden om weg te lopen.

Kamu haalde zijn schouders op. Hij had hen herkend als de plaatselijke bestuurders van *Bwaise-Centrum*. 'Raadsleden,' fluisterde hij tegen zijn vrouw en ze wisselden een veelbetekenende blik. Raadsleden stelden over het algemeen zinloze vragen om te laten merken dat ze hard werkten.

Toen hij zijn voeten in een paar sandalen stak kreeg Kamu een niesbui.

'Misschien moet je een jasje aantrekken,' opperde zijn vrouw.

‘Nee, het is die hooikoorts die ik elke ochtend heb. Gaat wel weer over.’

Nog steeds niezend liep Kamu achter de mannen aan. Hij vermoedde dat een schuldeiser ongeduldig was geworden en hem had aangegeven bij de plaatselijke autoriteiten. Ze hadden hem bij zonsopgang verrast, voordat de dag hem had opgeslokt. Het was ongetwijfeld afgunst, vanwege zijn nieuwe tv en stereoset.

Ze namen een smal pad, staken een beekje over dat was dichtglibd met afval en liepen langs een op een verhoging geplaatste latrine bovenaan een trap. Het gras was zo doorweekt dat het een soppend geluid maakte onder hun voeten. Om zijn broek te beschermen hield Kamu de pijpen omhoog tot ze de bredere laterietweg bereikten, waarover zich een gestage stroom voetgangers, fietsers en auto’s bewoog.

Hier kwamen de raadsleden om hem heen staan en snel bonden ze zijn handen achter zijn rug. Dat overviel Kamu, en hij vroeg: ‘Waarom boeien jullie me als een dief?’

Met die woorden tekende Kamu zijn eigen vonnis. Een jongen – het kan ook een meisje zijn geweest – schreeuwde: ‘Hé, hé, een dief. Ze hebben een dief te pakken!’

Bwaise, tot op dat moment nog maar halfwakker, schrok op. Iedereen met bezigheden die wel even konden wachten, ging staan kijken. Wie helemaal geen bezigheden had stak de weg over om het beter te kunnen zien. Voor mensen met bezigheden zo schaars als een bloeiende yam was dit een kans om zich nuttig te voelen.

Het woord ‘dief’ stuiterde alle kanten op, eerst als een vraag en daarna als een feit. Het herhaalde zich als een echo. De menigte groeide aan met slapelozen, met mannen die waren gevlucht voor de hongerige blikken van hun kinderen, met dakloze kinderen die als kikkers uit het moeras sprongen, met vrouwen die boos gebaarden: laat het hem maar merken, want we worden de hele nacht door dieven uit onze slaap gehouden, en met jongelui die gilden: ‘We hebben ’m!’

Nu de raadsleden beseften wat er gebeurde probeerden ze Kamu haastig in veiligheid te brengen, maar juist hun haast wekte woede. ‘Waar brengen jullie hem heen?’ wilden de mensen die achter hen aan liepen weten. De raadsleden hadden te laat in de gaten dat ze de

markt van Bwaise naderden. Een legertje marktlui met een grote hekel aan het plaatselijke bestuur had hen al gezien en kwam hun kant op. En voordat ze er waren wees een van hen al naar de raadsleden en schreeuwde: ‘Ze willen hem laten gaan.’

Het idee een dief te laten gaan maakte de menigte zo razend dat er iemand tegen Kamu’s benen schopte. Kamu wankelde. Jongens sprongen lachend en klappend op en neer. Overmoedig geworden trapte een ander hem tegen zijn enkels. ‘*Amuwadde ’ngwara!*’ juichten de jongens. Toen knalde er van achteren een vuist tegen zijn schouder. Kamu wilde zien wie hem had gestompt en draaide zich om, maar er kwam nog een vuist op zijn andere schouder terecht en hij draaide zich naar links en naar rechts tot hij het niet meer kon bijhouden.

‘Ophouden, mensen! Nu ophouden,’ klonk de stem van een van de raadsleden, maar er scheerde een steen over zijn hoofd en hij dook weg.

Nu had de menigte het voor het zeggen. De omstanders verdrongen elkaar om hem ergens te raken, waar dan ook, als het maar niet tegen zijn hoofd was. Een jochie wrong zich naar voren, slaagde erin Kamu een schop tegen zijn kont te geven en rende weg terwijl hij opgewonden naar zijn vriendjes riep: ‘Ik heb hem een echte karatetrapp gegeven, *tyang!*’

Boze mannen die net kwamen aanlopen vroegen: ‘Is het een dief?’, want Kamu was voor hen geen mens meer.

Het woord ‘dief’ stond voor de gemeenschappelijke vijand. Het was de reden dat er de vorige avond geen eten was geweest, dat hun kinderen niet naar school gingen. ‘Dief’ stond voor de president die hun vijftientig jaar geleden ‘democratie’ had voorgespiegeld en onlangs lachend had gevraagd: ‘Heb ik echt “democratie” gezegd? Ach, wat was ik toen nog naïef.’ ‘Dief’ stond voor de belastingontvangers die hun geld inpikten om het onder de rijken te verdelen. ‘Dief’ stond voor God die een spuitbus met afrikanicide in zijn hand heeft en het ventiel stevig indrukt.

Mensen in de menigte schreeuwden luidkeels dat ze er schoon genoeg van hadden dat de politie dieven arresteerde die je dan de volgende dag weer op straat zag lopen. Niemand vroeg wat deze dief had

gestolen: ‘Hij ziet er echt uit als een dief, en we zijn het spuugzat.’ Alleen de raadslieden wisten dat Kamu was meegenomen om uit te leggen hoe hij aan het geld was gekomen voor een glanzende stereoset en een tv met een los beeldscherm.

Terwijl de klappen op zijn rug neerdaalden, concludeerde Kamu dat hij kennelijk droomde. Hij was Kamu Kintu, een mens. Zij waren *bantu*. Mensen. Hij kon nu elk moment wakker worden. Dan zou hij op bezoek gaan bij zijn vader, Misirayimu Kintu. Dit soort nachtmerries kreeg je vanzelf als je je pa verwaarloosde. Hij besepte niet dat hij was verschrompeld, dat de dreigende stier van de Chicago Bulls van zijn rug was gerukt, dat de grijze broek vuil was en dat hij één sandaal had verloren, dat de huid van zijn romp hier en daar donker was en glansde door de zwellingen, dat zijn lippen waren opgezet, dat hij uit één neusgat bloedde, dat er bloed in zijn mond liep, dat zijn linkeroog dichtzat en alleen het rechter strak voor zich uit keek. Kamu bleef dromen.

Op dat moment arriveerde er een man met een verse voorraad razernij en een bijl. Met zijn ongeduldige woede leek hij te zeggen: jullie zijn veel te lief voor die rat. Hij zwaaide met de bijl en sloeg met de achterkant tegen Kamu’s hoofd: *kppau*. Kamu viel bewusteloos naast een stapel betonblokken neer. De man tilde een blok boven zijn hoofd, wankelde onder het gewicht ervan en liet het vallen. Kamu’s schedel barstte open en er kwam een grijze brij uit. De omstanders gilden en stoven verschrikt uiteen. De vier raadslieden verdwenen.

Kamu’s rechteroog keek nog steeds strak voor zich uit.

Kamu’s vrouw hoorde pas van zijn dood toen een buurkind, op weg naar school, terug naar huis was gerend en riep: ‘*Muka Kamu, muka Kamu!* Uw man is doodgeslagen! Ze zeiden dat hij een dief was!’

De vrouw rende naar de weg. In de verte zag ze een gestalte op de grond liggen met een betonblok op zijn hoofd. Ze herkende de grijze broek en de sandaal. Ze rende terug naar binnen en deed de deur achter zich op slot. Daarna begon ze te beven. Daarna ging ze in de leunstoel zitten. Daarna stond ze op en legde haar armen op haar hoofd. Ze liet ze weer zakken en sloeg zich op haar dijen terwijl ze ‘*maama,*

maama, maama' fluisterde, alsof haar lichaam in brand stond. Ze zoog een lange teug lucht naar binnen om te bedaren, om het snikken te doen stoppen, maar haar longen konden al die lucht niet vasthouden en stootten een diepe snik uit. Ze wiegde heen en weer alsof ze een huilende baby op haar rug moest sussen, maar ten slotte gaf ze het op en liet de tranen geluidloos stromen. Ze weigerde open te doen voor de vrouwen die op de deur klopten om haar te troosten en samen met haar te huilen. Maar eenzame tranen drogen nu eenmaal snel.

De vrouw deed haar ogen dicht en keek naar zichzelf. Ze kon in Bwaise blijven en om hem rouwen; als ze wegliep, zou het lijken alsof ze iets misdaan had. Maar wat dan? Kamu kwam niet meer terug. Ze deed haar ogen open en zag de 5-cd-wisselaar, de tv met het losse scherm, het bankstel en het tweepersoonsbed. Ze stelde zichzelf een paar vragen. Heb je een kind van hem? Nee. Heeft hij je voorgesteld aan zijn familie? Nee. En als jij was gestorven, zou Kamu je dan tussen de lakens van de aarde schuiven en wegwandelen? Ja.

De volgende ochtend waren de twee kamers waarin Kamu en zijn vrouw hadden gewoond leeg.

Drie maanden later, op 9 april 2004, Goede Vrijdag, vond men bij het ontwaken in Bwaise verspreid over de hoofdstraat de lijken van vier raadsleden en zes andere mannen, die allemaal betrokken waren geweest bij Kamu's dood. Bwaise, een harteloos stadje, haalde zijn schouders op en zei: 'Het was hun tijd.'

Maar drie mensen, twee mannen en een vrouw, die hun plek op de markt niet konden innemen voordat de lijken waren weggehaald, legden een verband tussen de slachtpartij en de dood van Kamu.

'Ze hebben een levensgevaarlijke bijenkolonie geplunderd,' zei de eerste man. 'Bepaalde soorten bloed zijn kleverig, die kun je niet ongestraft vergieten.'

Maar de andere man was daar niet zo zeker van, hij zag er de hand van het noodlot in. 'Het kwam door zijn naam,' zei hij. 'Wie noemt zijn kind nou eerst Kamu en dan ook nog eens Kintu?'

'Iemand die de vloek wil verdubbelen.' De eerste man zoog afkeurend op zijn tanden.

Maar de vrouw, die op een stengel suikerriet kauwde, schudde haar hoofd. ‘Uh-uh.’ Ze zoog het sap langdurig en luidruchtig uit het riet en spuugde de vezels uit. ‘Dat kan wel zijn, maar dát’ – ze wees met haar mond in de richting van de lijken – ‘is wat er gebeurt met een volk dat geen kans ziet zijn marktwaarde te verhogen.’

Boek I
Kintu Kidda

Provincie Buddu, Buganda: de maan gatonya, 1750

Middernacht

Vreemd genoeg voelde Kintu zich opgelucht toen hij zijn huis uit stapte. Hij had een lange, gevaarlijke reis voor de boeg. Aan het einde van die reis wachtte een koningsstrijd: de prinsen hadden weer om de troon gevochten en de wapens waren nog niet weggeborgen. Het was best mogelijk dat hij onthoofd werd teruggebracht, want als vorsten vochten wilde dat burgers nogal eens hun hoofd kosten. Toch was Kintu Kidda, *ppookino* van de provincie Buddu, blij dat hij zijn huis achter zich liet.

Dat kwam door Babirye, zijn andere vrouw.

Kintu had haar die ochtend voor het laatst gezien toen ze de geiten meenam om ze bananenschillen te laten eten. Ze had boos gekeken en hij had haar blik gemeden. Kintu had nooit enige genegenheid in de ogen van Babirye gezien, zelfs niet op hun huwelijksdag. Hij dacht aan de mannen uit legenden die zonder het te weten met een geest waren getrouwd, maar wees dat idee vervolgens van de hand. Babirye was geen demon, alleen een vreselijke vrouw. Hij verjoeg haar uit zijn gedachten. Het zou niet verstandig zijn om de extra last van een nors kijkende echtgenote mee te torsen op deze reis.

Op de drempel van Mayirika, zijn hoofdverblijf, bleef hij even staan. De hele wereld was stil. Rechts van hem trok een nevel van jonge sterren een veeg langs de hemel. Links knipperden een paar eenzame bejaarde exemplaren vermoeid. De lucht om hem heen was koud en kalm. Er heerste een dichte duisternis. Vuurvliegjes probeerden tevergeefs dat duister te doorbreken: aan, uit, aan, uit. De omstandigheden waren goed, dacht Kintu tevreden. Daarom vertrokken zijn

manschappen en hij om middernacht. Ze zouden een flinke afstand afleggen voordat de dag aanbrak en dan volgde er een korte tijd waarin de zon nog geen fut had. Rond het middaguur, als de zon de wereld begon te verzengen, zouden ze halt houden en slapen tot ze om middernacht weer verder trokken.

Van waar hij stond hoorde Kintu dat Nnondo, zijn hoofdman, de manschappen bij het hek aan de andere kant van de binnenplaats instructies gaf. Hij kon hen niet zien, maar hij voelde de koortsachtige opwinding van de jongsten, die waarschijnlijk popelden om aan de tocht te beginnen. De oudsten wisten hun spanning goed te verbergen. Kintu tastte even naar de korte speer die hij in een schede voor zijn buik droeg. Hij trok zijn doek van boombast recht en daarna het luipaardvel dat hij eroverheen droeg. Toen stapte hij van de drempel.

Terwijl hij over de grote binnenplaats liep, kwamen er twee gestalten uit het huis voor de oudere jongens gehold. Zijn zonen, Kalema en Baale, waren laat en hadden de instructies gemist. Kalema zou werk zoeken in de hoofdstad en Baale wilde zijn broer vergezellen tot de dag aanbrak en zou dan naar huis terugkeren. Terwijl ze langs hem renden schudde Kintu zijn hoofd.

‘Jullie hadden vrouwen moeten zijn.’

Toen zijn mannen het rieten buitenhek dichttrokken, keek Kintu onwillekeurig achterom. Uit de drie hoofdgebouwen, nu donkere silhouetten, kwam geen geluid. Zoals hij had geïnstrueerd lag iedereen in bed, ook zijn tweelingvrouwen Nnakato en Babirye, zijn kinderen en de bedienden. Toch had hij het gevoel dat iemand, iets, hem bespiedde. Na een korte aarzeling begon hij aan de tocht.

Kintu was op weg naar Lubyā om eer te bewijzen aan Kyabaggu, de nieuwe *kabaka*. Kyabaggu had zich de troon toegeëigend en de heuvel Lubyā uitgeroepen tot nieuwe hoofdstad, onder het voorwendsel dat Namugala was afgetreden. Niemand geloofde hem. De *ba kabaka* gaven hun troon niet zomaar weg. Zolang Namugala niet dood was verklaard, was het koninkrijk waakzaam en bedacht op onheil.

Kintu reisde met een bescheiden gevolg van vijftientig geselecteerde manschappen onder leiding van zijn hoofdman en trouwe lijf-

wacht Nnondo. De mannen waren allemaal krijgers. Kintu wist niet wat hij van Kyabaggu moest verwachten, maar het zou roekeloos zijn om een grote groep *bambowa* mee te nemen. Als Kyabaggu hem wilde doden, konden de mannen hem toch niet beschermen. Als nieuwe kabaka, die zijn eigen broer nog maar kortgeleden de troon afhandig had gemaakt, zou Kyabaggu gespannen zijn. Het verbaasde Kintu dat Kyabaggu een kind van zijn eigen moeder ten val had gebracht. Gewoonlijk vormde de moeder een bindende kracht tussen haar zonen, maar ja, vorsten waren nu eenmaal niet gewoon. Het was een vreselijke tijd om van koninklijken bloede te zijn. Koningen en prinses leefden maar kort. Iedere prins kon op elk willekeurig moment aanspraak maken op de troon. Het was heel gebruikelijk dat de overwinnaar zijn broers en neven uitmoordde. Slimme vrouwen verzwegen dat hun zoon een prins was. Nog slimmere vrouwen hielden de situatie nauwlettend in het oog en waarschuwden hun zoon als de troon voor het grijpen was.

Sinds hij ppookino was had Kintu al vijf koningen gediend. Hij dacht terug aan Kagulu, de eerste kabaka die hij had meegemaakt. Tijdens zijn korte bewind had Kagulu meer onderdanen dan geiten geslacht. Tijdens de driemaandelijke *lukiiko*, de parlementszitting, hadden de gouverneurs de adem ingehouden. Kagulu was even onberekenbaar als het Nnalubaale-meer: nu eens kalm, dan weer rusteloos, nu eens levensgevaarlijk, dan weer vriendelijk. Nadat Kagulu zijn halfbroer Musanje had terechtgesteld omdat die een andere broer, Luyenje, tijdens een worstelwedstrijd had gedood, lieten de goden Kagulu in de steek. De broers van Musanje, zonen van dezelfde moeder, vreesden voor hun leven en sloegen onder aanvoering van hun oudste zus, Nnassolo, op de vlucht; ze namen ook de drie zoontjes van Musanje mee.

De volgende keer dat Kintu naar de lukiiko kwam was het griezelig stil in Kagulu's paleis in Bulizo. Het was alsof Kagulu voelde dat zijn dagen geteld waren. Niemand wist waar Nnassolo en haar broers heen waren gevlucht. Maar iedereen wist dat de prinses wraakzuchtig was. Kort nadat Kintu weer terug was in Buddu kwam het bericht dat Bulizo werd belegerd. Nnassolo was terug en ging tekeer als Kiyira, de

Nijl. Kagulu vluchtte en Nnassolo ging achter hem aan. Kagulu was zo snel als een kob op de savanne, maar Nnassolo was meedogenloos: ze was uit op zijn kaakbeen. Een tijdlang wist Kagulu zich schuil te houden in greppels en grotten in de regio Buto. Toen hij gevangen werd genomen was Kagulu, die zelf tallozen over de speerpunt had gejaagd, niet bereid zijn dood als een man onder ogen te zien. Genadig liet Nnassolo hem verdrinken.

Daarna installeerde Nnassolo de zachtmoedige oudste broer Kikulwe als kabaka. Kintu wist meteen dat Kikulwe geen blijvertje was. De geschiedenis leerde dat koningen die voor de troon hadden gevochten die langer bekleedden dan zij die de heerschappij in de schoot geworpen kregen, en bovendien was Kikulwe naïef. Hij bracht muziek en vermaak mee naar het paleis, alsof het koninkrijk daar beter van zou worden. Hij danste te lang te ver bij zijn troon vandaan en toen pikte zijn broer Mawanda hem in. Kintu moest lachen toen hij zich Mawanda's excuus herinnerde: de goedgehartige Kikulwe zou een valkuil met spiesen hebben gegraven om hem te vermoorden.

Hoewel Mawanda's bewind langer duurde en voorspoediger verliep, werd het geplaagd door geruchten die zijn koninklijke afkomst in twijfel trokken. Uiteindelijk werd Mawanda afgezet door de drie zonen van Musanje, met wie Nnassolo en hij waren gevlucht. Kintu zoog afkeurend op zijn tanden. Mawanda had die jongens zelf grootgebracht! Vervolgens hadden de drie adders elkaar in waanzin naar de kroon gestoken. De oudste, Mwanga, had het maar negen dagen volgehouden als heerser, ondanks het feit dat hij een neef van moederszijde had geofferd om zich te verzekeren van een lang bewind. De woedende vader van de neef had hem vermoord voordat zijn billen de troon hadden kunnen warmen. Terwijl Kintu op weg was om eer te bewijzen aan Mwanga, had Namugala, de tweede adder, plannen gemaakt voor zijn eigen uitgebreide kroningsplechtigheid in Naggalabi. Tijdens het achtjarige bewind van Namugala had er rust en vrede geheerst. Maar Kyabaggu, de jongste adder, was ongedurig geworden. En nu had hij toegeslagen. Kintu zuchtte. Troonsafstand, ja hoor: de koning dacht kennelijk dat zijn onderdanen gek waren!

Volgens Kintu waren de vele troonswisselingen in Buganda aan de

vrouwen te wijten. Anders dan bij gewone burgers hoorden de kinderen van een kabaka bij de clan van hun moeder. Dat zorgde er weliswaar voor dat het kabakaschap werd gespreid over de verschillende clans van Buganda, maar die traditie verleende de moeder van een koning, de *namasole*, ook een immense macht. Om hun positie te beschermen steunden zittende koningin-moeders hun andere zonen als troonopvolgers. De drie adders hadden dezelfde moeder, Nnabulya. Door haar genadeloze eerezucht had Nnabulya alle drie de jonge prinses het verlangen naar de troon met de paplepel ingegeven. Volgens Kintu had zij de hand gehad in de boosaardige lasterpraat waarmee Mawanda's koninklijke afkomst in twijfel was getrokken. Maar wat had ze daarmee gewonnen? Mwanga was dood, Namugala was verbannen of, waarschijnlijker, ook dood, en met Kyabaggu zou het ongetwijfeld op dezelfde manier aflopen. Kintu vermoedde dat Nnabulya, die tijdens Namugala's bewind een rivaliserend hof had gehouden, bang was geweest dat haar zwakke zoon snel zou worden afgezet door zijn halfbroers en daarom het verhaal over de troonsafstand had gefabriceerd. Met Kyabaggu kreeg Nnabulya een derde kans als koningin-moeder.

Kintu schudde zijn hoofd. Nnabulya deed hem denken aan zijn vrouw Babirye. Als vorsten nu eens verder keken dan alleen naar de schoonheid van de vrouwen die ze huwden, zaten ze misschien steviger op de troon. Maar vorsten stonden nu eenmaal niet bekend om hun intellectuele capaciteiten. Hij verwachtte voorlopig geen einde aan het bloedvergieten. Toch verheugde Kintu zich op zijn verblijf in Lubyā en zijn kennismaking met de ongetwijfeld dwaze vorst Kyabaggu.

Meer informatie over Jennifer Nansubuga Makumbi en de boeken van Uitgeverij Cossee vindt u op onze website www.cossee.com.

Wilt u op de hoogte blijven van alle uitgaven en activiteiten van Uitgeverij Cossee, meld u dan aan voor de nieuwsbrief op www.cossee.com en volg ons op Facebook, Instagram en Twitter.

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Oorspronkelijke titel *Kintu*

© 2018 Jennifer Nansubuga Makumbi en Oneworld Publications,
Londen

Nederlandse vertaling © 2020 Josephine Ruitenbergh en
Uitgeverij Cossee BV, Amsterdam

Omslagbeeld Nathan Burton

Omslagontwerp Irwan Droog

Typografie binnenwerk Perfect Service, Schoonhoven

Druk Wilco BV, Amersfoort

ISBN 978 90 5936 900 9 | NUR 302

E-ISBN 978 90 5936 907 8